

Fenyves Judit

Egészségturizmus és egészségipar

A Nemzetgazdasági Minisztérium Gazdaságfejlesztésért Felelős Helyettes Államtitkársága az Országház főrendházi üléstermében szervezte meg 2010. július 16-án a *Turizmus- és egészségipari konzultáció a magyar turizmus jövőjéről* című szakmai rendezvényét. Az eszmecsere a turisztikai, valamint az orvosi, gyógyászati szakma és a kormányzat közötti együttműködés új bástyáit kívánta felépíteni. Az eseményen a turizmus és az egészségügy, az egészségturizmus, az egészségipar hazai képviselői vettek részt. A tanácskozás kiemelt fontosságát jelzi, hogy a hatalmas főrendházi ülés terem a meghirdetést követő egy napon belül zsúfolásig megtelt a részt venni szándékozókkal.

EGÉSZSÉGTURIZMUS, EGÉSZSÉGIPAR Érdemes górcső alá venni a tanácskozáson elhangzott kulcsszavakat: *egészségturizmus, egészségipar*. A kettő nem teljesen ugyanaz, de jelentéstartalmuk részben fedi egymást. Ezt megvilágítandó nézzük meg, melyik mit jelent, és milyen üzleti szemlélet húzódik meg mögöttük.

MI AZ EGÉSZSÉGTURIZMUS? Napjainkban a turizmusnak egy új ága indult fejlődésnek. Az elnevezése többféle, pontos tartalmi meghatározása még nincsen, de ha találkozunk a jelenséggel, tudjuk, hogy hova tartozik. Ilyenek a következők: *egészségturizmus, orvosi turizmus, gyógyturizmus, wellness-turizmus*. Magyarországon mindegyiken főként a gyógyvizeinkre épülő fürdőturizmust értjük, kiegészülve olyan szolgáltatásokkal, mint a masszázs, a szauna, a jóga, az életmód-tanácsadás, a különféle étrendi kúrák és hasonlók. Más vonatkozásban találkozhatunk még a fogászati turizmus jelenségével is. Magyarországon tehát főként ez jelenti az egészségturizmust. Külföldön már sokkal kiterjedtebb az egészségturizmusba értett szolgáltatások köre. Kifejezetten gyógykezelésre, műtetre is elutaznak hazájukon kívülre a nyugati külföldiek. De nemcsak a nyugatiak, hanem az olyan országok lakosai is, amelyekben az egészségügyi ellátás még nem jutott arra a színvonalra, hogy a nagyobb szakértelmet, a szükséges tárgyi eszközöket igénylő gyógykezelések elérhetőek legyenek. Én magam is számos arab betegnek szerveztem már meg a magyarországi gyógykezelését, köztük nőgyógyászati, húgyszervi, szemészeti, vérképzőrendszeri, mozgásszervi, idegsebészeti beavatkozásokat. A betegek között akadtak olyanok is, akik nem voltak annyira betegek, hogy otthon ne tudták volna őket ellátni, de szerettek volna világot is látni, és a magyarországi útba iktatott gyógykezelés erre lehetőséget adott.

Az effajta egészségturizmusban nagyon erősen megjelenik az üzleti érdek is.

Az egészségturizmus mögött sok esetben gazdasági indítással áll, hiszen a külföldiek gyakran azért kelnek útra, hogy a hazájukban túl drága gyógykezelést valahol külföldön olcsóbban megkapják. Az egészségturizmusnak hazánkban azért van jelentősége, mert mi nem küldő, hanem fogadó országa lehetünk az ilyen indíttatású betegeknek. Ez számottevő bevételt jelenthet nemzetgazdasági szinten, hiszen a külföldi beteg, ha járóbeteg-ellátásra érkezik, többnyire szállodai szobát bérel, étteremben étkezik, és a gyógyászati szolgáltatások mellett – ha érdeklődése olyan – igénybe vesz egyéb szolgáltatásokat is. Gyógykezelését vagy saját zsebéből fizeti, vagy a biztosítója állja a költségeket. A bevételi oldalról nem érdekes, hogy ki fizet, a fontos az, hogy a szolgáltatás ára rendezve legyen. A külföldiek boldogan fizetnek, és az ő nyelvük sokkal inkább a pénz nyelve. Míg egy magyar beteg mindenképpen vár az orvosától pár kedves szót, őszinte mosolyt, simogatást, a nyugati kultúrájú külföldieknél a fő szempont az, hogy a pénzükért megkapjanak mindent, és – kicsit sarkítva – kísérheti a gyógykezelést műmosoly, álkedvesség is. De ennek kísérnie kell, még akkor is, ha a beteg esetleges viselkedése ezt nem indokolná, illetve ha a beteg végképp ellenszenves a számunkra. Sajnos a nyugati világ sok tekintetben művilág, de aki ebben benne él, az már ezt észre sem veszi; legfeljebb akkor sejtje meg, hogy létezik őszinte, természetes világ is, ha elutazik valahová keletre, ahol még van önzetlenség, együttérzés. Nyugaton a beteg ember addig fontos, amíg ő vagy a biztosítója fizet. A nyugati világban minden a pénzről szól.

Ma már olyan nyugati központú egészségturisztikai szervezetek is léteznek, amelyek csak előzetes bejelentkezés, ellenőrzés után vesznek fel egészségügyi szolgáltatókat a jegyzékükbe, és az őket megkereső betegeknek ezeket ajánlják (Fenyves 2010). Az *egészségturizmus* szó angolul: *health tourism*.

MI AZ EGÉSZSÉGIPAR? Az *egészségipar* szó az angol *health care industry* magyarosított változata, ez van korunkban elterjedőben. Vélhetően sok, hippokratészi szellemben gondolkodó orvosnak borsódzik a háta az *egészségipar* szó halatán, hiszen olyan árnyalata van, mintha az emberi egészség a textiliparhoz, a bőriparhoz, a műanyagiparhoz és minden más, anyagi természetű iparhoz hasonlóan iparcikket hozna létre, amelynek a legyártásával, megmunkálásával,

értékesítésével jó anyagi haszonra lehet szert tenni. Az egészségiparba beletartozik minden, ami az egészségügyi ellátás megvalósításához szükséges, így a gyógyszeripar, a gyógyászati-egészségügyi eszköz- és anyagipar, a gyógyászati segédeszköz- és anyagipar, az orvosműszer- és anyagipar stb. Véleményem szerint mindemellett helyesebb volna kevésbé bántó, finomabb jelentéstöltetet hordozó szót, kifejezést alkotni az *egészségipar* helyett. Javaslatom: *egészségügyi ellátási háttérpár, egészségügyi ellátási környezeti ipar*.

A pénzügyi társadalmakban élő emberek lelke – anélkül, hogy ők ezt észrevennék önmagukon – egyre durvul, és ez megjelenik az élőlényekkel való bánásmódban is. Noha a *Magyar Orvosi Nyelv* leginkább az embergyógyászat körébe való szakszavakkal foglalkozik, röviden kitérek a növényorvosokat és állatorvosokat is érintő kérdésekre, mert minden mindennel összefügg, egymásba ér, egymásra hat. A szóhasználat nagymértékben befolyásolhatja, átalakíthatja a szemléletet, a gondolkodásmódot és az ember lelki világát.

Jártunkban-keltünkben az út mentén gyönyörűen virágzó növényekre rá sem pillantunk, nem is szippantunk az illatukból, hanem közömbösen elrohanunk mellettük, és jó, ha nem tapossuk el, azaz nem sebezük meg, nem gyilkoljuk meg őket, és vegyszerekkel, mérgekkel nem károsítjuk az egészségüket. Természetesen vannak mérgező növények is; ők így védekeznek az elpusztításuk ellen, például a gyilkos galóca. Ezek egyben önmérsékletre is tanítanak bennünket – azaz nem minden szépet és finomnak látszót hajthatunk az igánk alá. De az ember már réges-rég megalkotta a *növényipar* szót, amely azt sugallja, hogy ezek az élőlények az ember

szemében iparcikkékké váltak. *Állatipar* szó is létezik, az állatkínzó, állatmegcsonkító állattartásra jellemző bánásmódot is takarhatja: a haszonállattartás némely országban szűkös, túlszűfolt állatketrecekkel, leégetett szarvú marhákkal, levágott farkú birkákkal, csőr nélküli csirkékkel jellemezhető (1). Az *emberipar* szó, nem tudom, pontosan mit jelent, de a számítógép helyesírás-ellenőrző rendszere a leírásakor nem jelez hibát. Hallatán azonban sok mindenre gondolhatunk, így a szervkereskedelemre, amikor is emberek azért esnek bűncselekmények áldozatául, hogy minden ép szervüket kivegyék, jó pénzért eladva másokba beültessék. De gondolhatunk az „embergyártásra” is; az állatok klónozásának eredményeit látva nem fogok meglepődni, ha egyszer egy titkos laboratóriumból kisétál az első klónozott ember.

Az iménti sorokban foglaltakon elgondolkodva talán érthető, miért is olyan visszataszító csengésű az *egészségipar* szó. Viszont az országközi megbeszélésen az előadók szinte mindegyike elsősorban ezt használta; de úgy vélem, még nem ásta bele magát túl mélyen a közgondolkodásba, így talán még nem késő jobbat, fülünket nem bántó szót, kifejezést találni helyette. Ahogyan már korábban említettem, javaslatom: *egészségügyi ellátási háttérpár, egészségügyi ellátási környezeti ipar*. Mindezeket túl várjuk az ötleteiket.

IRODALOM

Fenyves Judit 2010. PhD-témavázlat. Kézirat.

(1) Állatipar: méretre vágás, fűrészelés, rövidítés. http://www.greenfo.hu/hirek/hirek_item.php?hir=5753 (2003. október 10.)

Berényi Mihály

EGYBE VAGY KÜLÖN?

Ha két szóból álló jelzős szókapcsolatunk (*nemi beteg*) olyan utótagot (*rendelő*) kap, amely az egész szókapcsolathoz tartozik, akkor a szókapcsolatot egybeírjuk, az utótagot pedig – függetlenül a szótagszámtól – kötőjellel csatlakoztatjuk a már egybeírt szókapcsolathoz: *nemibeteg-rendelő*.

Könnyen találhatunk hasonló példákat:

Egyik altatónk mellékhatása – a gyógyszerismertetőik szerint – a *nemi vágy változás* vagy *nemi vágy-változás*. Mindkét írásmód hibás. Ha a szókapcsolatot (*nemi vágy*) egybeírjuk, majd az utótagot (*változás*) kötőjellel hozzácsatlakoztatjuk, megkapjuk az egyik helyes megoldást: *nemivágy-változás*. Egyszerűbb a szerkezetes megoldás: *a nemi vágy változása*, még jobb a *nemi vágy megváltozása*. Ide illő további szóösszetételek: *nemiszerv-sérülés*, *nemihormon-hiány*.

Sokaknak nem tetsző, ám helyesen két külön szóból álló szókapcsolat az *idegen test*. Ha valamely idegen test hatásáról szeretnénk írni, ezeket a helyes írásmódokat javaslom: *idegentest-hatás* vagy az *idegen test hatása*.

Vizeletürítéssel kapcsolatos, ismert fogalmat alkotó szókapcsolat a *neurogén hólyag*. Ha utótagot kap, gyakran hibás az írásmódja, mint ebben a mondatban is: *A neurogén hólyagműködés és az enuresis nocturna között semmilyen kapcsolat nincs*. Ugyanis nem a hólyagműködés neurogén. Helyesen: *neurogénhólyag-működés* vagy szerkezetes megoldással *a neurogén hólyag működése*.

Kongresszusok tudományos programját néha *Tudományos programáttétekintő* címen foglalják össze. Azért hibás ez a cím, mert nem a programáttétekintő tudományos, hanem maga a program. A szabályos, helyes, de nehézkes cím (*Tudományosprogram-áttétekintő*) használatát ebben az esetben nem ajánlom, elég volna ennyi: *Tudományos program*.